

Der er så mange trekanter og sekskantede i bogen, at elskere af geometri bør anskaffe den alene som følge af disses antal. For alle andre må læsning af bogen være det rene tidsspilde.

*Chr. Wichmann Matthiessen*

*Paul A. Compton & Márton Pésci (eds.): Regional Development and Planning.*

British and Hungarian Case Studies. Akadémiai Kiadó, Budapest 1976. 216 s., talr. fig. og tab. 17 × 24,5 cm. 15,00 Dollars.

Denne bog indeholder de artikler, der blev præsenteret ved et engelsk-ungarsk seminar om regional udvikling. De emner, der behandles, er følgende:

regional planlægning og regional politik.

landbrug og regional udvikling.

industri, turisme og regional udvikling.

regional udvikling og regionale problemer.

landskabets klassifikation og regional udvikling.

Bogens 19 artikler omhandler forholdene i England og Ungarn og er beskrivende snarere end problemanalyserende. Der er ikke gjort forsøg på at dække emnet; det er snarere 19 enkeltstående indlæg. Indholdet af artiklerne er traditionelt geografisk og henvender sig til videnskabsmænd. Undtagelsesvis vil anmelderen kommentere bogtrykningens standard, idet denne er så yderligtgående dårlig, at det ungariske Videnskaberne Akademi burde skamme sig.

*Chr. Wichmann Matthiessen*

*James E. Vance, jr.: This Scene of Man. The Role and Structure of the City in the Geography of Western Civilization.* Harper and Row Ltd. London 1977. 437 s., 20,5 × 24 cm. 12,70 Pund.

Bogens formål er at beskrive og forklare byers morfologi i »den demokratiske verden«. Efter en filosofisk indledning gennemgås en række bytyper, som rubriceres under overskrifter som: Den Klassiske By, Købmandsbyen, Den Industrialiserede By.

Den rigelige tekst ledsages af mange billeder og kort, og disse er kønne og ofte morsomme. Gamle billeder er jo altid sjove at se på. Ud over illustrationerne kan kun stærkt interesserede bymorfologer finde bogen oplysende. Teksten er patetisk og fyldt med floskler, og emnet behandles ganske løsrevet. Det er morfo-

logi for morfologiens egen skyld, men forfatteren kender sandelig mange byer.

*Chr. Wichmann Matthiessen*

*Geoffrey K. Payne: Urban Housing in the Third World.*

Leonard Hill, London 1977. 242 s., talr. ill., 23,5 × 15 cm., 8,00 Pund.

Det er tvivlsomt, om I-landenes urbanisering kunne gennemføres, såfremt den skulle have været finansieret med lokale eller regionale ressourcer. Den tredje verdens byer erfarer de negative aspekter af den proces, der udviklede I-landene. Derfor er det lidet ræsonnabelt at forvente en udvikling, der svarer til den, I-landenes byer her gennemløbet. En af de negative sider ved den tredje verdens urbanisering fremdrages og analyseres i denne bog: Boligsituationen for de fattigste i nogle af verdens fattigste storbyer. Forfatteren drager ud blandt folk og undersøger beboernes egne problemløsninger. Med denne bagage søger han at opstille modeller for planlægning og boligpolitik.

Bogens første tredjedel er teoretisk og behandler byvækst og boligpolitik. Hoveddelen indeholder et »case-study« fra New Delhi, og bogen afsluttes med en diskussion om, hvorledes urbaniseringen i den tredje verden kan planlægges. Det er en god, problemorienteret bog, som kan anvendes på mange niveauer.

*Chr. Wichmann Matthiessen*

*Walther Manshard: Die Städte des tropischen Afrika.*

(Urbanisierung der Erde, bd. 1). E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, Berlin 1977, X, 248 s., 104 fig., 33 tab., 28 cm.

Under hensyntagen til vore dages bygeografi med de hertil hørende modeller er der her skabt et spændende og letlæseligt værk om byerne i det tropiske Afrika. Det kan varmt anbefales måske især fordi det stærkt pointerer forskellen på de afrikanske og europæiske byer og deres sociale og erhvervsmæssige forhold. Et godt eksempel på det typisk afrikanske vises gennem Abidjan, hvis befolkning tilhører over 160 etniske grupper, og de 56% af den er ikke fra Elfenbenskysten. Ikke uden grund sammenligner forfatteren Afrikas storbyer med trykkogere: Man tænker f.eks. på Kinshasa, der nu har over 2 mill. indbyggere. Af de mange sociale innovationer nævnes blandt andre Ujamaa i omegnen af Tanzanias nye

hovedstad Dodoma, hvor urbaniseringen har ændret raceadskillelse til social lagdeling. En god tekst, der ledsages af talrige gode kort, oversigtskort og bykort.

*S.B. Böcher*

*J. Douglas Porteous: Canal Ports.*

The Urban Achievement of the Canal Age. Academic Press, London 1977. 249 s., 24 ill., 16 tabl, 7,50 Pund.

En velkrevet og veldisponeret bog om et centralt og fængslende emne: Kanalerne og deres betydning for byudvikling og industrialisering i Storbritannien, deres videre historiske udvikling i konkurrence med jernbaner og biler. Vi har her en bog, der støttet af dokumenterede facts giver en historisk-geografisk skildring af bl.a. de første faser i industrihistorien, hvor vandkraft og vandtransport var de dominerende kræfter. Vandtransporten blev på en måde skæbnesvanger for vandkraften, idet noget af det vigtigste, der transporterendes ad vandvejen var kul. Det er helt spændende at læse om, hvorledes de forskellige kanalselskaber og senere jernbaneselskaber konkurrerede med hinanden og politisk intrigerede mod hinanden.

På basis af de berømteste eksempler på kanalhavne (Rundcorn, Stourport, Ellesmere Port og Goole), gives et billede af disse byers udvikling gennem kanalalderen til ca. 1835, jernbanelalderen til ca. 1913 og bilalderen, og derigennem når forfatteren frem til en model for en kanalhavn og dens udvikling, en han finder bekræftet gennem den skotske kanalhavn Grangemouth. Kanalhavnenes udseende levendegøres af kort og en række fortræffelige samtidige illustrationer og nutidige flyfotos. Alt i alt en meget anbefalelsesværdig bog. Historikeren med geografisk baggrund og geografen med historisk baggrund vil her kunne høste megen ny viden, og for bygeografer vil bogen være en guldgrube. Desuden vil den være spændende læsning for kanalentusiaster, der har sejlads på kanaler og floder som hobby, og dem er der jo især i England mange af.

*S.B. Böcher*

*F.E. Dohrs and L.M. Sommers: World regional geography.*

A problem approach. West Publishing Co. St. Paul 1976. XII + 684 s., fig. og tab., 25 cm.

Regionalgeografi lyder måske fortidigt, men denne er moderne med hovedvægt på store og mindre problemområder som middel til at forstå karakteren af de

spatiale ændringer, der bidrager til at forme Verden i dag. Eksempler i forskellig skala: Er Indien en nation? Nye byer i Vesteuropa; Kufra-området i Libyen. Efter korte, af og til lidt svulstige, indledninger belyses de udvalgte regioner gennem nutidige afhandlinger hentet fra tidsskrifter og seminarer (den ældste er fra 1968, mange fra 1974-75). Bogen er ikke egnet som lærebog, men en god eksempelsamling.

Ruth Helkiær Jensen

*M. Blacksell: Post War Europe.*

A political geography. W.M. Dawson & Sons Ltd. Folkestone, England 1977. 205 s., 23 cm. 6,— Pund.

Bogens første halvdel giver den historiske udvikling siden 1945 henimod overnationale sammenslutninger både i Øst og Vest. Det er en fortrinlig samlende orientering, der med en kort beskrivelse af de enkelte medlemslande inden for EF, EFTA og Comecon får det regionalgeografiske aspekt med. Fremstillingen er præget af overblik og velafvejede udsagn, hvilket ikke mindst kommer til udtryk i det afsluttende kapitel om Europas fremtid, i hvilket usikkerheden om politikken omkring de to Tysklande formodes at komme til at spille en afgørende rolle.

Ruth Helkiær Jensen

*Finn Gad: Grønlands Historie III. 1782-1808.*

Nyt Nordisk Forlag, København 1976. 615 s., talr. fotos og kortskitser. Kr. 315,50.

Bogen omhandler en relativ kort periode, fra 1782 til 1808, hvor man i Grønland fik meddelelse om udbruddet af krigen Danmark-England og Københavns bombardement 1807. Som under anden verdenskrig blev Grønland derved afskåret fra Danmark og måtte klare sig igennem de følgende år ved egen hjælp, befolkningen var fåtallig og det lykkedes som bekendt at komme igennem.

Perioden er vigtig i Grønlands historie, fordi det var i dette tidsrum, at kimen blev lagt til 1800-tallets ændringer i grønlandernes erhvervskultur, administration og handelspolitik, omend der kom krigsperiodens afbrydelse af udviklingen.

Sammenlignet med missionshistorien og den første koloniseringshistorie, har denne periode været ret summarisk behandlet i de fleste værker, og Finn Gad har bygget sit værk på meget omfattende kildestudier, som tilsammen belyser næs-

ten alle problemerne, som de foregik i Grønland og i administrationen fra København. Det er perioden, hvor man gik fra den rene kajakfangst med harpun til anvendelse af skydevåben, og hvor indhandlingen blev sat i system, samtidig med at man eksperimenterede med nye erhvervsmuligheder. Det mærkes tydeligt på bogen, at det er en periode, som har forfatterens hjerte. Noteapparatet er omfattende og støtter de mange statistiske oplysninger, der findes i teksten. Det er et vægtigt bidrag til Grønlands historiskrivning, og man ser frem til de følgende bind, som kun Finn Gad med hans omfattende viden kan skrive, så Grønlandshistorien bliver færdigfort.

Børge Fristrup

*Kornerups Grønland - Skizzer fra Grønland 1876-79.*

Indledning: Thorkild Hansen. Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland, København 1978. 137 s. (tværformat).

I anledning af at »Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser i Grønland« kan fejre 100 års jubilæum i år, har den udgivet dette fornemme værk med en omfattende indledning af Thorkild Hansen, der beskriver begivenhederne før og under de ekspeditioner, den unge geolog og polytekniker Andreas Kornerup deltog i. Værket er bygget op omkring hans tegninger og akvareller fra disse ekspeditioner. De dejlige billeder viser en forening af faglige nøjagtighed og kunstnerisk talent, men gengivelserne forekommer noget mere brunlige i tonen end originalerne.

Ruth Helkiær Jensen

*Les Vikings et leur Civilisation.*

Problèmes Actuels. Rapport scientifiques publiés sous la direction de Régis Boyer. Bibliothèque Arctique et Antarctique 5. Mouton, Paris 1976. 242 s., 4 fot. tavler. F. 48.

I serien Bibliothèque Arctique et Antarctique, der er mest kendt for sine bind om aktuelle problemer for den indfødte befolkning i arktiske områder er nu som femte bind kommet et samleværk bestående af en række artikler om vikingerne under redaktion af Régis Boyer, som bl.a. tidligere har publiceret en fransk udgave af Lándnamabók.

Bogen indeholder bidrag fra forskere i Frankrig, England, Tyskland, Danmark

(T. Ramskou) og Canada, emnerne er særlig koncentreret om vikingernes navigation og om nye fortolkninger af den islandske sagalitteratur. Bogen rummer 12 afhandlinger, hvoraf de 3 er skrevet af Régis Boyer selv. Af særlig geografisk interesse er måske især P. Plumet, der som bidrag til Vinlandsproblemet forsøger en tolkning af dets beliggenhed til østsiden af Ungava halvøen ved Hudson Strædet. Selv om der er en del nyt og delvis kontroversielt stof, er bogens omfattende titel nok mere ambitiøs, end indholdet kan bære, dertil er disposition nok for løs, og for mange sider af civilisationen i vikingetiden er ikke taget med.

Børge Fristrup

*Just Gjessing (red.): Norges Geografi.*

Universitetsforlaget, Oslo. 440 s., 18 × 25 cm. Kr. 165,00.

Ved et samarbejde mellem 15 norske videnskabsmænd inden for geografi og tilgrænsende fagområder er det lykkedes J. Gjessing at forny beskrivelsen af Norges regionalgeografi — en sammenfatning, der vil blive flittigt anvendt af studerende over hele Norden.

Næsten halvdelen af bogen er helliget naturforholdene, ikke mindst klimaet beslaglægger et omfattende kapitel, og her medtages mange generelle basisoplysninger for vejruddviklingen. I den kulturgeografiske del er vægten mere jævnt fordelt på de enkelte afsnit. Minedrift og industri indledes med en beskrivelse af bedriftsstrukturer og lokalisering, men har iverigt tendens til at blive en oprensning af varer og lokaliteter uden klar afvejning mellem de enkelte produktions betydning. På baggrund af Norges specielle forhold har såvel energiforsyningen som transport og handel fået en særskilt behandling. Samernes forhold i Nordnorge er ligeledes taget op til selvstændig vurdering. Landbrugets udvikling belyses indgående frem til 1975, da det forventede olieeventyr dannede baggrunden for optimistiske tendenser inden for landbrugsproduktionen baseret på store samfundsmæssige investeringer.

Bogen indeholder mange gode kort og diagrammer, og er let tilgængelig som kilde ved undervisningen i Norges Geografi, og det har været forfatterens intentioner at »fremstillingen skulle føres frem til forskningsfronten«.

Kr. M. Jensen